

Bijlage – Overzicht regelingen voor het verduurzamen van gebouwde omgeving

Naam	Type	Doelgroep	Maatregelen	Budget	Begroting	Uitvoering
Investeringssubsidie Duurzame Energie (ISDE)	Subsidie	Eigenaar-bewoners, VvE's, zakelijke gebruikers.	(kleine) warmtepompen, zonneboilers, isolatie (vanaf 2021). +/- 20% van totale kosten.	1.100 mln. t/m 2030	EZK	RVO https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/isde
Stimulering Aardgasvrije koopwoningen	Subsidie	Eigenaar-bewoners, VvE's	Tegemoetkoming kosten aansluiting warmtenet bestaande woningen	25 mln. in 2021	BZK/EZK	RVO
Salderingsregeling zonnepanelen	Fiscaal ¹	Eigenaar-bewoners, VvE's en (ver)huurders.	Zonnepanelen.	2.600 mln. t/m 2030	EZK	Energie-leveranciers en Belastingdienst https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/04/26/salderingsregeling-verlengd-tot-2023
Subsidie Energiebesparing Eigen Huis (SEEH)	Subsidie	Eigenaar-bewoners, VvE's.	Isolatie. +/- 20% van totale kosten.	138,7 mln. t/m 2023	BZK	RVO https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/seeh
Nationaal energiebesparingsfonds (NEF) / Warmtefonds	Financiering	Eigenaar-bewoners, VvE's.	Isolatie en warmte-opties (100%); zonnepanelen (max 75%). Max. EUR 25.000 per woning; 15/30 jaar.	900 mln. tot 2030	BZK	NEF en SVn https://www.rvo.nl/onderwerpen/innovatief-onderwerpen/innovatiefinanciering/toolbox-financieringsconstructies/zoek-op-constructies/fondsen/nationaal-warmtefonds
Regeling Reductie Energieverbruik (RRE)	Diversen (vouchers, etc.)	Eigenaar-bewoners, (ver)huurders (2021).	Kleine maatregelen, zoals inregelen van de cv-installatie, radiatorfolie, tochtstrips, ledlampen; isolatieadvies.	243 mln. in 2020-2021	BZK	Gemeenten, via specifieke uitkering https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/rre
Subsidieregeling Aardgasvrije Huurwoningen (SAH)	Subsidie	Verhuurders.	Aansluiting bestaande huurwoningen op warmtenetten.	200 mln. in 2020-2023	BZK	RVO https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/stimuleringsregeling-aardgasvrije-huurwoningen-sah-voor-verhuurders
Stimuleringsregeling Energieprestatie Huursector (STEP)	Subsidie	Verhuurders, onder de liberalisatiegrens.	Diverse maatregelen gericht op het verbeteren van energieprestatie ² . EUR 1.500-9.500 per woning.	156,4 mln. 2020-2022 (plafond al bereikt).	BZK	RVO https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/stimuleringsregeling-energieprestatie-huursector-step
Regeling Vermindering Verhuurderheffing (RVV)	Fiscaal	Verhuurders, onder de liberalisatiegrens.	Diverse maatregelen gericht op het verbeteren van energieprestatie. EUR 2.500-10.000 per woning.	Ca. 1.000 mln. t/m 2030	BZK	RVO https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/rvv

¹ Het tegen elkaar wegstrepen van op het net ingevoede elektriciteit en de eigen afname op dezelfde kleinverbruik aansluiting. Voor invoeding meer dan het jaarverbruik is wettelijk verplicht dat de leverancier een redelijke terugleververgoeding betaalt.

² De hoogte van de STEP-subsidie en RVV-heffingsvermindering is gebaseerd op de verbetering in de energieprestaties van een huurwoning. Dit gebeurt door het vergelijken van het niveau vóór de renovatie en ná de renovatie. In de meeste gevallen zijn minimaal 3 stappen verbetering in de Energie-Index vereist. In bepaalde gevallen zijn twee stappen ook voldoende.

Subsidieregeling Renovatiewersneller	Subsidie	Verhuurders, eigenaar-bewoners (gespikkeld bezit), VvE's.	Projecten die zorgen voor opschaling van en continue vraag naar integrale energierenovaties. Innovatieve methoden worden gestimuleerd.	130 mln. ³ t/m 2025.	BZK	RVO https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/renovatiewersneller
Missiegedreven Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie (MOOI) – gebouwde omgeving + Demonstratie Energie en Klimaatinnovatie (DEI+)	Subsidie	Consortia van bedrijven en/of kennisinstellingen.	Projectontwikkeling van innovatieve en integrale oplossingen gericht op CO2-vrij maken van woningen en u-bouw, zoals renovatie-arrangementen, verduurzaming van de collectieve warmte- en koudevoorziening en betrouwbaarheid, betaalbaarheid en eerlijkheid van de elektriciteitsvoorziening,	ca. 230 mln. t/m 2030.	BZK	RVO https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/mooi + https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/demonstratie-energie-en-klimaatinnovatie-dei-2020/dei-innovaties-aardgasloze-woningen-wijken-en-gebouwen-2020
Energie-investeringsaftrek voor ondernemers (EIA)	Fiscaal	Bedrijven.	Aftrek tot 45% van de investeringskosten in CO2-reductie, energiezuinige technieken en duurzame energie van de fiscale winst. Alle maatregelen die in aanmerking komen staan op de energielijst.	147 mln. in 2020.	EZK	RVO https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/energie-investeringsaftrek/ondernemers
Regeling ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	Specifieke uitkering	Provincies.	Ondersteuning van kleine eigenaren van maatschappelijk vastgoed (w.o. gemeenten met minder dan 25.000 inwoners, schoolbesturen in het PO en VO, zorgaanbieders, sportbedrijven, culturele ANBI's en dorps- en buurthuizen) bij de verduurzaming.	25 mln. t/m 2021.	BZK	RVO https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/ontzorgingsprogramma-maatschappelijk-vastgoed
Aanvulling van regeling Bouw en Onderhoud Sportaccommodaties (BOSA)	Subsidie	Sportverenigingen.	Energiebesparing en circulaire maatregelen. 20% subsidie op kosten van de investering in bouw /onderhoud van sportaccommodaties.	€8,7 mln. in 2020.	VWS	https://www.dus-i.nl/subsidies/stimulering-bouw-en-onderhoud-sportaccommodaties
Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS)	Specifieke uitkering (nog in ontwikkeling / consultatie)	Eigenaren van schoolgebouwen.	Ondersteuning van verbetering van energiezuinige ventilatie in schoolgebouwen in het PO, VO en SO. Voorwaarde is dat scholen nu niet voldoen aan de wettelijke eisen voor ventilatie.	100 mln. per 1 januari tot en met 30 juni 2021.	BZK	Gemeenten

³ Waarvan 30 miljoen voor het ondersteuningsprogramma om verhuurders en marktpartijen te helpen bij het bundelen van vraag en aanbod.

Extra taken energietransitie	Specifieke uitkering	Gemeenten.	Ondersteuning van de decentrale overheden bij het realiseren van de RES en de transitievisies warmte	150 mln. in 2019-2021.	BZK	Gemeenten https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/documenten/circulaires/2019/12/16/de-cembercirculaire-gemeentefonds-2019
Proeftuinen aardgasvrije wijken	Rijksuitkering gemeenten	Hele wijken (woningen en andere bestaande gebouwen).	Via wijkgerichte aanpak 50-100 wijken aardgasvrij(ready) maken.	255 mln. in 2020-2028. ⁴	BZK	Interbestuurlijk programma PAW https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aardgasvrije-wijken
Extern Advies Warmtetransitie (EAW)	Rijksuitkering gemeenten	Gemeenten.	Financiële tegemoetkoming bij voor de inkoop van externe expertise bij het opstellen van transitievisies warmte.	€8,8 (€4 in 2020, €4,8 in 2021), ca €20.000 per gemeente.	EZK	RVO https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/extern-advies-warmtetransitie-eaw
Regeling voor MKB-ers	Subsidie	MKB-ers.	Ontzorging van MKB-ers bij de verduurzaming van hun vastgoed door middel van informatievoorziening, energiecoaches en het subsidiëren van kleine maatregelen.	30 mln in 2021.	BZK	RVO
Nationaal Isolatieprogramma (NIP)	Subsidie, publiekscampagne	Ntb, i.o.m. partijen w.o. VNG.	Ntb	pm	BZK	Ntb
Volkshuisvestingsfonds voor investeringen in leefbaarheid en verduurzaming van kwetsbare gebieden	Specifieke uitkering aan gemeenten op basis van concrete investeringsplannen.	Alle gemeenten kunnen hierop inschrijven, waarbij in het bijzonder wordt gekeken naar de 16 stedelijke vernieuwingsgebieden ⁵ en naar de grens- en krimpregio's waar leefbaarheid onder druk komt te staan ⁶ .	Maatregelen waarmee de leefbaarheid, duurzaamheid en veiligheid in deze gebieden verbetert, bijv. vervanging van bestaande door nieuwe woningen, ingrijpende verbouwingen en het opknappen van de openbare ruimte. Verduurzaming maakt een belangrijk onderdeel uit van al deze plannen.	450 mln. (streven: 1 ^e tranche in 1 ^e kwartaal 2021 toekennen.	BZK	Gemeenten. https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/11/06/huurverhoging-verder-gemaximeerd-en-450-miljoen-voor-leefbare-en-duurzame-gebieden

⁴ Voor PAW is vanuit de Klimaatenvolp t/m 2020 in totaal 435 miljoen euro beschikbaar gesteld. In 2018-2019 is hiervan 130 mln. uitgekeerd en in 2020 70 mln. en 50 mln. vrijgemaakt voor Urgenda-uitspraak. Daarmee is voor 2021-2028 nog 185 mln. beschikbaar.

⁵ Amsterdam Zuidoost, Amsterdam Nieuw-West, Lelystad Oost, Zaandam Oost, Schiedam Nieuwland-Oost, Rotterdam-Zuid, Den Haag Zuid-West, Utrecht Overvecht, Nieuwegein Centrale-As, Groningen Noord, Eindhoven Woensel Zuid, Arnhem Oost, Tilburg Noord-West, Breda Noord, Leeuwarden Centrum-Oost, Heerlen-Noord,

⁶ Eemdelta, Oost-Groningen, Het Hogeland, Parkstad Limburg, Midden-Limburg, Maastricht-Mergelland, Westelijke Mijnstreek, Zeeuws-Vlaanderen, Achterhoek, Noordoost Friesland, Zuid- en Oost Drenthe, Twente, Noord-Limburg.

Versnelling woningbouwimpuls	Vrijstelling van de natuurvergunningplicht.		Deze vrijstelling voor bouwactiviteiten in de bouw- en sloopfase maakt vergunningverlening voor onder andere de bouw van woningen makkelijker.	1 mld. in 2021-2030. ⁷	BZK	Het Rijk maakt afspraken met de bouwsector over reductie en bijbehorende maatregelen, gericht op onder meer emissiearme werk- en voertuigen en de ontwikkeling van emissiearme bouw en bouwlogistiek met toepassing van bijvoorbeeld prefab, digitalisering en bouw hubs. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/11/06/kamerbrief-over-voortgang-versnelling-woningbouw
------------------------------	---	--	--	-----------------------------------	-----	--

---

⁷ Hiervan is € 300 miljoen in de periode 2021-2023 en € 200 miljoen in de periode 2024-2030 gereserveerd voor stikstof reducerende maatregelen binnen de bouwsector. De resterende € 500 miljoen in de periode 2024- 2030 is gereserveerd voor aanvullende maatregelen in of buiten de bouw.